

Szabóné Kármán Judit

védőnő

mentálhigiénés szakember

Megjelent: Védőnő 1998. (8.évf.) 6.sz. 10-11.p.

A védőnő családgondozói tevékenysége krízishelyzetekben

1. rész

" Új korszak virradt reánk! Addig-addig pusztultak csendben a szegény kis csecsemők, míg égbekiáltó lett a pusztulás, s a nemzetfenntartás érdekében megalakult az anya- és csecsemővédőnők intézménye, mely hívatra van a gyermekhalandóság csökkentésével egyben az anyai mártíriumot is enyhíteni. Elmegyünk a némán szenvedőkhöz, megismerjük bajaikat, és a bajok megismerése azok orvoslásához is fog vezetni: ha a védőnő együtt fog érezni az anyával, leleményes lesz az orvoslás lehetőségeinek megszerzésében is.

Csak a jó ember, csak a komoly, kötelességtudó, embertársaiért melegen érezni tudó ember lehet jó anyavédő. Aki szeretettel nem indul neki ezen pályának, jobb ha távol marad és képességeit másutt érvényesíti. E téren kötelességét csak az teljesíti, aki százszor többet tesz, mint amire kötelezte magát; csak az, aki minden tudásának, egész egyéniségének latbavetésével végzi a vállalt feladatot. Nagy, nemes és szép feladat az, amely a lelkes védőnőre vár!

A védőnő sokszor közelebb fog állani az anyához mint az orvos, kit csak rövid időre és rendszerint akkor lát, mikor már baj van. Ő lesz az elszánt harcos babona, tudatlanság, előítéletek és nembánomság ellen.

A védőnő, ha komolyan fogja fel hivatását, minden egyes védettjének esetét egyénítve fogja kezelni, nagyon fog tartózkodni attól, hogy sablonos munkát végezzen, hanem keresni fogja azt, hogy minden egyes esetben mi a segítségnek megfelelő módja.

E téren vár óriási és nemes feladat az anyavédőre. Meg kell tanítania a nőt anyaságának szent voltára, meg kell könnyítenie az anyaság nehézségeit, meg kell mutatni a csüggedőnek az utat az életbe, mely talán épp anyasága által termi majd számára a legédesebb örömeit. Hány értékes női lélek merült el megtörve az élet örvényében, hány mártíranya merült el a nyomor tengerében, mert nem volt senki, ki meghallgatta volna panaszát."

E szavakkal bocsátotta útjára 1917-ben a Stefánia-Szövetség a Tauffer Vilmos és Madzsar József által szerkesztett, védőnőknek szóló első tankönyvét. Ezen útmutató minden egyes szava éppúgy meg kell hogy szabja munkánk mértékét ma, mint nyolcvan évvel ezelőtt végzett kolleganőink tevékenységét.

Az eltelt évtizedek eredményei bizonyítják, hogy milyen sikeresen végezték elődeink a munkájukat. Legfontosabb feladatként a csecsemőhalandóság megdöbbentő mértékének visszaszorítását tűzték eléjük. Az 1917-es adatok szerint hazánkban 100 élveszületett gyermek közül 20 már az első életévben meghalt. (Ugyanekkor Norvégiában 100 csecsemő közül csak hét halt meg az első életévben.) Voltak az országban olyan községek is, (pl. Valkó)

ahol 40 %-ot meghaladó volt a csecsemőhalálozás. A mai csecsemőhalálozási statisztikákat ismerve elmondhatjuk, hogy a védőnői hálózat magas szinten s lelkiismeretes munkával meg tudott felelni az eléje állított feladatoknak.

A mai kor más, újabb s szintén súlyos kihívások elé állítja a védőnőket. Ma amikor a családok - s benne a gyermekek - annyi és olyan sokféle fenyegetettségnek vannak kitéve, a védőnők előtt új feladatok nyílnak. Mindannyiunk előtt ismeretes, mennyi szétzilált család, megélhetési gondokkal, alkohollal, droggal, gyógyszerfüggőséggel, nevelési problémákkal, munkanélküliséggel, betegséggel és más egzisztenciális nehézséggel küzdő, krízishelyzetben levő családdal találkozunk nap mint nap. Őket látva végezhetjük a munkánkat a szorosán vett "tanácsadási" szinten is; azaz ellátjuk gondozási, táplálási tanácsokkal az anyákat, gondosan mérhetjük a súlyt, hosszat, a szopások - etetések mennyiségét, készíthetjük az iskolai szűrővizsgálatokat, végeredményben valamilyen szinten megfelelünk a védőnői feladatoknak.

Madzsar József azonban ezt mondja: "...E téren kötelességét csak az teljesíti, aki százszor többet tesz mint amire kötelezte magát..." Az igazi védőnőnek erre a szintre kell eljutnia! A szorosán vett szakmai munkától nem szabad és nem is lehet elválni, de a mentálhigiénés, családsegítő munkáját a védőnőnek ki kell szélesíteni, és mindenképp magasabb színvonalra kell emelni. A védőnő minőségi munkájához idő és odaszánás kell. A fent jelzett társadalmi - családi problémákat nem lehet telefonos vagy utcai "látogatással" kezelni. A védőnő felelőssége, prevenció lehetősége igen nagy. Ő az egyedüli személy aki rendszeresen, kötelező jelleggel megy a családokhoz. Ha nyitott szemmel, szívvel, füllel jár, időben észreveszi a krízis előjeleit, felismeri a krízisben levő személyt, családot. Ha a családlátogatások során már előzőleg sikerült bizalmas viszonyt kialakítani a családdal, ha hiteles, a hivatását odaadóan és magas szinten végző embernek tartják, akkor a családtagok kérni fogják tanácsait. Nagyon sok ember vár segítséget, de arra már jóval kevesebben képesek, hogy el is jussanak valahova segítségért. (Nevelési Tanácsadó, Családsegítő Központ stb...)

A családokat sújtó problémák megoldásából nekünk védőnőknek is ki kell vennünk a részünket. Önbecsülésünk és szakmánk minősítése is függ attól hogy hogyan végezzük ezt a munkát.

Az elkövetkező részekben a családi életciklusokat, krízishelyzeteket fogjuk áttekinteni s ezzel kapcsolatban a védőnő teendőit, beavatkozási lehetőségeit vizsgáljuk.